

ИГРОВТО МОДЕЛИРАНЕ В ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ СЪС СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТИТЕ НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА И ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА

Марга Георгиева

Подготовката на бъдещите учителски кадри не би могла да бъде творческа, ако се осъществява изолирано от педагогическата практика. По време на тази практика, студентите могат да действат репродуктивно, като реализират готови методически разработки или продуктивно, като реализират самостоятелно разработени проблеми. Освен това техните действия могат да бъдат насочени към копиране на съществуващата училищна действителност или пък към нейното изменение и усъвършенстване. В условията на преустройството, в кардинален план, рязко се повишават изискванията към бъдещите учителски кадри. Съвременният учител трябва да съчетава ерудицията с висока принципност, да има вкус към критично научно мислене, да създава условия за внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Умението да се трупат в система широки знания за различни клонове на науката и да се систематизират тези знания в светлината на тясната специалност не може да бъде професионална грижа на вече изградения пре-

подавател. Необходимото в това отношение трябва да бъде извършено преди постъпването на професионална преподавателска работа.

Целта на настоящата разработка е да се покажат възможностите на игровото моделиране в практическите занятия със студентите от специалността предучилищна и начална училищна педагогика (ПНУП), чрез които у тях се формират и развиват умения и навици за правилата, методите и начините за приложение на придобитите знания в практиката, апробира се комплексен подход при вземане на решения в различни ситуации.

Считам, че игровото моделиране в практическите занятия на студентите може да се реализира с така наречените делови игри – своеобразни дидактически форми, свързани с теорията на моделирането.

Кои са особеностите на тези форми на обучение? Опитът подсказва, че те могат да се систематизират в следните насоки:

– в играта, всичко онова, което студентите, бъдещи учители, ще извършват реално в бъдещата си ра-

бота се дава в сбит, така да се каже, мащаб. За часове (в учебната програма – 10 практически занятия за II курс ПНУП и 15 практически занятия за III курс ПНУП) се имитират процеси, заемащи важно значение в бъдещата им учителска практика;

– в играта могат да се изследват (например в практическите занятия на студентите могат да се изнасят едни и същи уроци в различни варианти) различни аспекти на изпълнителната дейност на бъдещите учители;

– в играта студентите не само изучават обекта и неговото управление, но оценяват и своите действия и поведение;

– оценката на действията може да бъде: поетапна – за всеки междинен резултат; крайна – в зависимост от крайните резултати; индивидуална – в зависимост от конкретните действия на всеки от участващите в играта;

– в играта студентите са не само експериментатори, които търсят отговори на поставените въпроси, но и самите те участват в действието със своите решения;

– съществува възможност за многократно повторение и видоизменение на игровото моделиране от определена стъпка на играта при работа с имитационна система.

Деловите игри при обучението на студентите от ПНУП в практическите занятия позволяват използването на подходи към научното поз-

нание на по-високо качествено равнище (чрез използване на съвременните научни постижения в достъпна, близка до действителността форма). Такова провеждане на практическите занятия би допринесло още в педагогическата практика до изменение и усъвършенстване на съществуващата училищна действителност.

В разработката се предлага класификация на делови игри в практическите занятия по видове проблеми, възникващи в процеса на обучение – табл. 1.

Запознаването с дидактическата цел и съдържанието на играта са основанията, които предполагат включването ѝ към един или друг вид проблеми.

При итеративните решения, на различните етапи от игрите, едно от предполагаемите междинни решения може да бъде усъвършенстването преди всичко на УОСУ. Обикновено в игрите трябва да се провокира желанието у студентите да предлагат различни стратегии при силно конкуриращи се дейности в практическите занятия. Основният момент в обучението при оценяване комплексното действие на редица фактори е вземане на решение.

На фиг. 1 са представени връзките между отделните игри, използвани в практическите занятия, а на фиг. 2 е представена структурата на учебната делова игра, провеждана в условията на практическите занятия.

Табл. 1

Делови игри, свързани с проблемите на обучението, приложими в практическите занятия на студентите от ПНУП	
<i>Основни проблеми в обучението, за които могат да се разработят игри</i>	<i>Кратко означение</i>
1	2
1. Имитиране дейността по управление на процеса на обучение.	УПО
2. Придобиване на опит по вземане на решение в реални условия.	ВРРУ
3. Усвояване на организационни структури на управление	УОСУ
4. Определяне на съвкупност от качества, необходими на бъдещия учител.	ОСК
5. Имитиране дейността по управление на процеса на обучение в извънаудиторна дейност (работа с изявени студенти).	ИДИАД
6. Имитиране дейността по управление на процеса на обучение при многовариантни стратегии.	ИДМС
7. Използване на автоматизирани обучаващи системи при управление на процеса на обучение при имитиращата дейност.	АОСИД

Тя включва модела на играта – цел, правила, инструктаж на участващите (изразен в техните действия, връзки и отношения).

Основните етапи в играта са подготвителен, основен (провеждане на игров експеримент) и заключителен. В подготвителния етап чрез правилата се изгражда формалната структура на игровия процес. По време на игровия експеримент, преподавателите (асистентите) следят за спазването на инструкциите и правилата на играта. Както в подготвителния, така и в заключителния етап преподавателите (асистентите) оценяват непрекъснато психологическия климат в групата (студентите) при осъществяване на играта. При такива условия асистентите могат да изследват влиянието на стила и методите на работа на бъдещите учители върху резултатите от обучението.

Използваните в практическите занятия делови игри трябва да са посветени на актуални проблеми, разрешавани в процеса на обучението, които да предизвикат активно творческо търсене, а дидактическите материали да позволяват бързо актуализиране.

Кои са предимствата на проведените делови игри в практическите занятия пред така наречената педагогическа практика в училищата?

Студентите за кратък период добиват опит:

– за извършване на бъдещата учителска дейност на високо качествено равнище;

– за вземане на решение в условията на неопределеност;

– участват в имитационната система (учебен процес) със свои решения.

По-задълбоченото запознаване с отделните етапи на игрите води до:

– усъвършенстване на УОСУ;

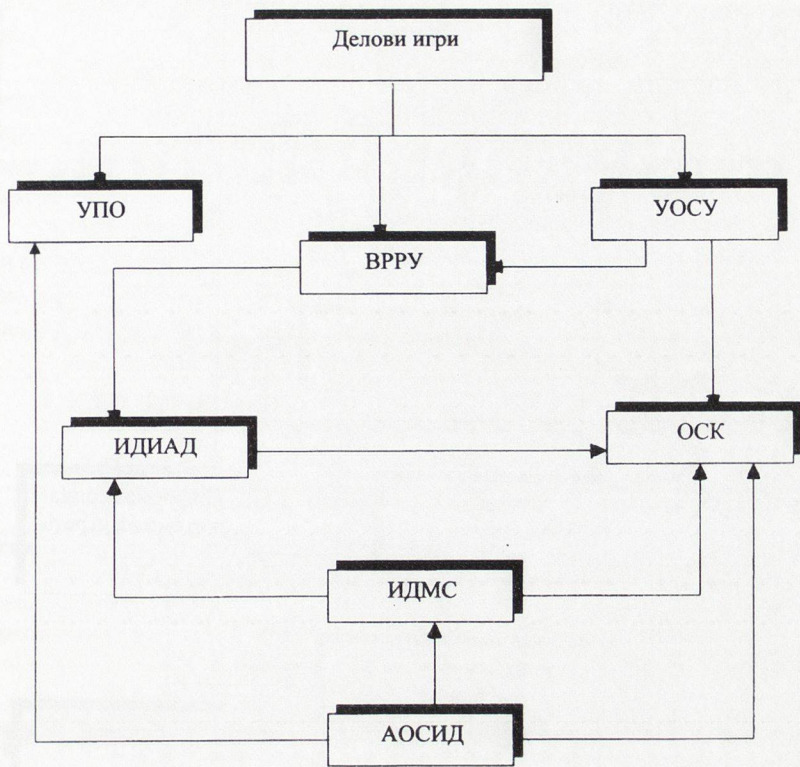
– по-прецизна самооценка от страна на участващите в играта;

– установяване методи за многовариантни решения;

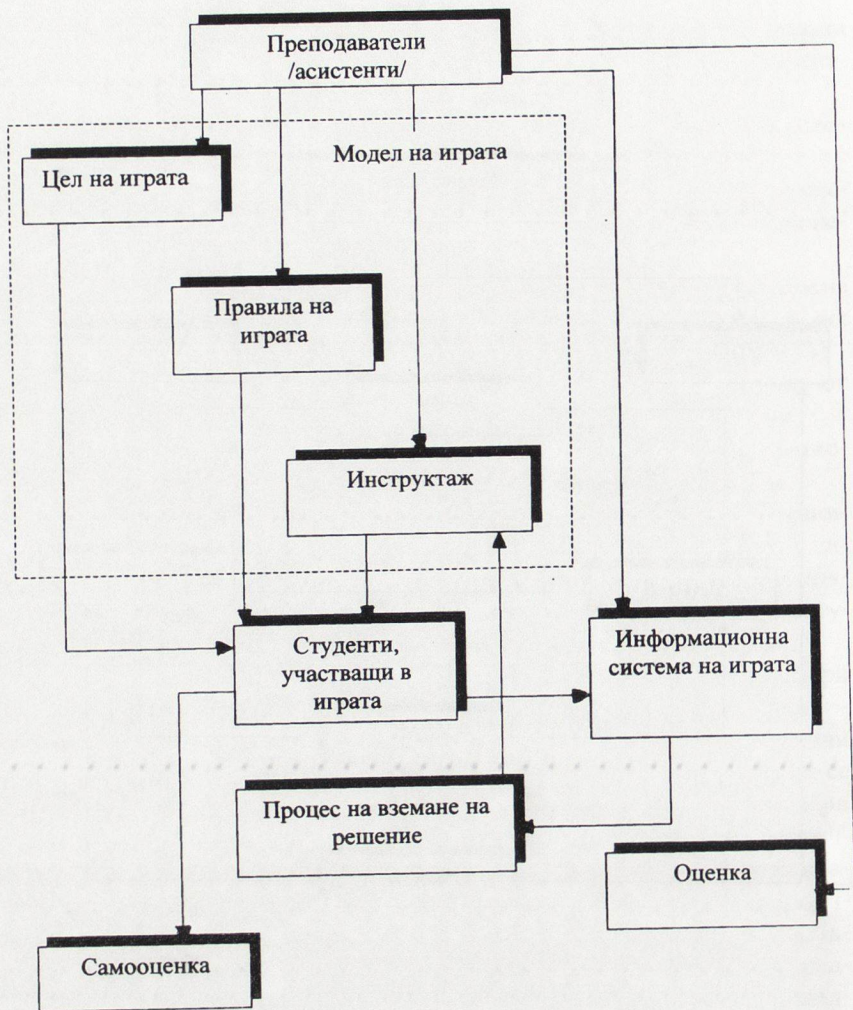
– в съкратено време обучаваните се учат да вземат решения за ситуации, при които е трудно или почти невъзможно да се стигне по интуитивен път.

Разработването на делови игри за обучението на студентите е свързано с редица хипотези, теоретични положения и зависимости, които се влагат в нейната конструкция. При игровото моделиране тези теоретични положения и зависимости се анализират и допълват така, че игровият модел, носещ ново знание за бъдещата учителска дейност вече представлява теоретичен модел за изследване на обекта. На базата на този модел се формулират изводи и препоръки за повишаване ефективността на бъдещата учителска работа.

Деловите игри в практическите занятия на студентите от специалността ПНУП могат да се използват:

Фиг. 1. Схематичен модел на връзките между видовете делови игри в практическите занятия

Фиг. 2. Структурен модел на делова игра в практическите занятия на студентите

– като метод на диагностика и усъвършенстване на УОСУ;

– за учебно-изследователска дейност (тъй като в основата на играта е имитацията на реални ситуации);

– с възпитателна цел (тъй като твърде често имат съревнователен характер и възпитават делови и организационни качества у обучаващите).

Конструирането на делови игри в обучението на студентите от специалността ПНУП предполага повишаване изискванията към студенти-

те – бъдещи учители и към преподавателите (асистентите).

Проблемите, свързани с разработването на делови игри за нуждите на обучението преди започването на педагогическата практика на студентите са много и за решаването им се изисква интегриране усилията на всички преподаватели от посочената специалност. Игровото моделиране в посочения аспект е една отворена система, която ще обедини усилията на много преподаватели – научни работници.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Джиджева, В.* Педагогическата практика на студентите от ВТУЗ. – Проблеми на висшето образование, 1979, № 3.

2. *Шавир, П. А.* О некоторых аспектах моделирования студентов в условиях университетов. В: Методология и методы исследования проблем педагогически высшей школы. Тюмень, 1980.

THE GAME MODELING IN THE PRACTICAL ACTIVITIES WITH THE UNIVERSITY STUDENTS FROM THE NURSERY AND PRIMARY SCHOOL PEDAGOGY

MARGA GEORGIEVA

Summary

A structural model of a substantial educational game in the practical activities of the university students is represented in this paper. I point the possibility of the game modeling for formation of skills for taking decisions in different situations and how processes with a very important meaning in their future teachers' practice are emitted. A classification of these games is offered for their practical activities concerning different problems appearing in the process of the training.